



RINGERIKE  
KOMMUNE

# Årsberetning 2016



## INNLEDNING

2016 var ett bra år økonomisk for Ringerike kommune. Det som tidlig på året så ut som en svikt i egne skatteinntekter samt svikt i skatteinngangen for landet som helhet, endte opp med høyere skatteinngang både for Ringerike kommune, men også for landet som helhet. Dette bidro til det gode økonomiske resultatet.

I løpet av 2016 har Ringerike kommune gjennomført innfasingen av Fossefondet i finansmarkedet. Avkastningen ble på 4,59% , totalt 5,7 mill. kroner. Avkastningen var lav på starten av året, og var god siste del av året.

Driftsinntektene økte med 7,04% i 2016, mens driftsutgiftene økte med 7,4%. Dette viser at Ringerike kommune for 2016 hadde marginalt større økning i driftsutgiftene enn driftsinntektene. Kommunen må fortsatt ha fokus på å tilpasse utgiftene til inntektene. Netto driftsresultat ble i 2016 96,9 mill. kroner, og regnskapsmessig mindreforbruk ble på 52,2 mill. kroner.

Likviditeten i Ringerike kommune er bedret, og vi er nå på nivåer hvor vi må vurdere å plassere overskuddslikviditet. Vi har ikke i 2016 benyttet oss av kommunes trekkrettighet på 150 mill. kroner, for 2017 er den redusert til 100 millioner kroner.

Ringerike kommune betalte i 2016 2,8 millioner kroner mer enn minimumsavdrag på sine lån, dette var mindre enn avskrivningene i 2016.

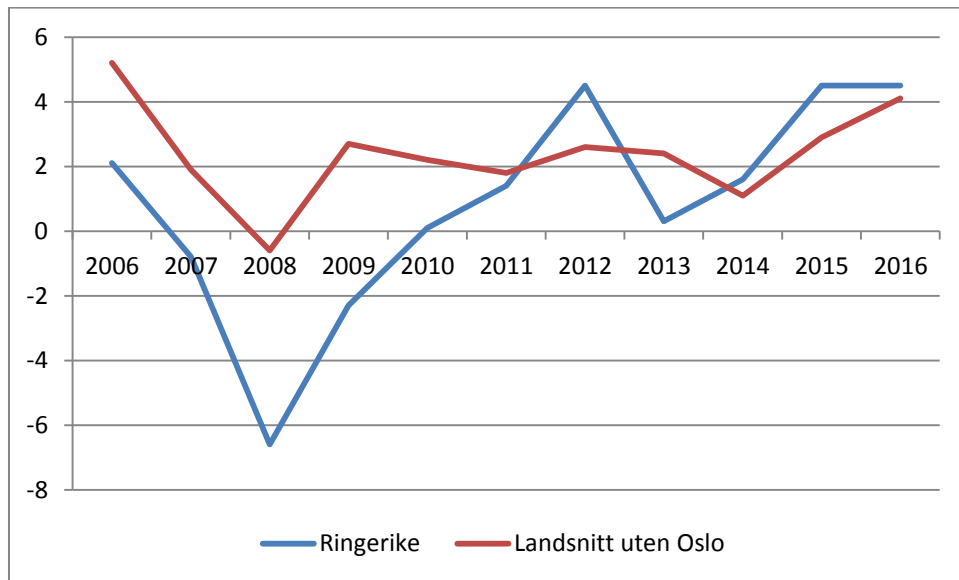
---

## **Regnskapsresultat 2016**

Regnskapet for 2016 viser et netto driftsresultat (overskudd) etter finansposter på 96,9 millioner kroner. Det er overført 1,8 millioner kroner til investeringsregnskapet. Etter overføring til investeringsregnskapet og avsetninger og bruk av avsetninger ble det et regnskapsmessig mindreforbruk i 2016 på 52,2 millioner kroner.

Ringerike kommune har siden 2009 vært registrert i ROBEK (Register om betinget godkjenning og kontroll) på bakgrunn av økonomisk ubalanse etter kommunelovens § 60 nr. 1a. Det betyr bl.a. at kommunen må ha godkjenning fra Fylkesmannen for å kunne foreta gyldige vedtak om låneopptak eller langsiktige leieavtaler. Per juli 2016 er Ringerike kommune utmeldt av ROBEK.

Ringerike kommune har i 2016 et netto driftsresultat på 4,5% av brutto driftsinntekter og foreløpige tall Kostra tall pr 15.mars viser et landssnitt uten Oslo på 4,1%. Sett i forhold til landsgjennomsnittet viser dette nøkkeltallet følgende utvikling i Ringerike siste 10 år:



Netto driftsresultat blir ansett som hovedindikator for den økonomiske balansen. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og er et uttrykk fra hva kommunen har til disposisjon til avsetninger og investeringer. Over tid bør netto driftsresultat utgjøre 1,75% av driftsinntektene. For Ringerike vil det utgjøre 38 millioner kroner årlig.

Grafen viser at netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter har ligget under 1,75 % i Ringerike i fram til og med 2014, med unntak av 2012. De siste to årene har Ringerike kommune hatt netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter på 4,5%.

## Driftsregnskapet – sentrale inntekter og utgifter

### Regnskapsskjema 1A driftsregnskapet

Tall i 1000 kroner

|  | Regnskap<br>2016  | Regulert bud.<br>2016 | Avvik ift<br>budsjett | Avvik i<br>prosent | Opprinnelig<br>budsjett<br>2016 | Regnskap<br>2015  |
|--|-------------------|-----------------------|-----------------------|--------------------|---------------------------------|-------------------|
| Skatt på formue og inntekt                               | -741 382          | -714 850              | 26 532                | 3,7 %              | -714 200                        | -674 660          |
| Eiendomsskatt  | -54 234           | -54 400               | -166                  | -0,3 %             | -54 400                         | -54 079           |
| <b>Sum skatteinntekter</b>                               | <b>-795 616</b>   | <b>-769 250</b>       | <b>26 366</b>         | <b>3,4 %</b>       | <b>-768 600</b>                 | <b>-728 739</b>   |
| Ordinært rammetilskudd (inkl<br>innteksutgj.)            | -723 737          | -721 965              | 1 772                 | 0,2 %              | -721 965                        | -710 678          |
| Merverdiavgiftskompensasjon drift                        | -50 940           | -43 410               | 7 530                 | 17,3 %             | -46 260                         | -47 638           |
| <b>Sum rammetilskudd og<br/>merverdiavgiftskomp.</b>     | <b>-774 677</b>   | <b>-765 375</b>       | <b>9 302</b>          | <b>1,2 %</b>       | <b>-768 225</b>                 | <b>-758 317</b>   |
| Sum andre tilskudd og salgsinntekter                     | -25 077           | -25 520               | -443                  | -1,7 %             | -25 520                         | -24 729           |
| <b>= Sum frie disponible inntekter</b>                   | <b>-1 595 369</b> | <b>-1 560 145</b>     | <b>35 224</b>         | <b>2,3 %</b>       | <b>-1 562 345</b>               | <b>-1 511 785</b> |
| Renteinntekter og avkastning fond                        | -10 394           | -8 387                | 2 007                 | 23,9 %             | -8 387                          | -6 462            |
| Utbytte fra Ringerikskraft AS                            | -18 251           | -18 250               | 1                     | 0,0 %              | -15 000                         | -18 251           |
| Mottatte avdrag utlån (Boligstiftelsen)                  | -723              | -123                  | 600                   |                    | -123                            | -123              |
| Startlån - mottatte renter                               | -3 071            | -3 300                | -229                  |                    | -3 300                          | -3 520            |
| <b>Sum finansinntekter</b>                               | <b>-32 438</b>    | <b>-30 060</b>        | <b>2 378</b>          | <b>7,9 %</b>       | <b>-26 810</b>                  | <b>-28 356</b>    |
| Renteutgifter, provisjon og tap fin.<br>instrumenter     | 25 874            | 29 000                | 3 126                 | 10,8 %             | 29 000                          | 25 722            |
| Startlån - renteutgifter                                 | 4 575             | 4 500                 | -75                   |                    | 4 500                           | 5 295             |
| Avdrag på lån  | 53 209            | 53 000                | -209                  | -0,4 %             | 53 000                          | 50 502            |
| <b>Sum finansutgifter</b>                                | <b>83 659</b>     | <b>86 500</b>         | <b>2 841</b>          | <b>3,3 %</b>       | <b>86 500</b>                   | <b>81 520</b>     |
| <b>= Netto finansutgifter</b>                            | <b>51 220</b>     | <b>56 440</b>         | <b>5 220</b>          | <b>9,2 %</b>       | <b>59 690</b>                   | <b>53 165</b>     |
| Inndekning av tidligere års<br>underskudd                | 0                 | 0                     |                       |                    | 0                               | 27 680            |
| Bruk av tidligere års mindreforbruk                      | -36 361           | -36 361               |                       |                    | 0                               | -25 661           |
| Avsetning disposisjonsfond (netto)                       | 68 561            | 68 561                |                       |                    | 39 000                          | 30 439            |
| Bruk av disposisjonsfond                                 | 0                 | -5 000                |                       |                    | 0                               | 0                 |
| <b>Sum netto avsetninger</b>                             | <b>32 200</b>     | <b>27 200</b>         | <b>0</b>              |                    | <b>39 000</b>                   | <b>32 457</b>     |
| <b>Overført fra drift til<br/>investeringsregnskapet</b> | <b>1 827</b>      | <b>2 000</b>          | <b>173</b>            | <b>8,7 %</b>       | <b>500</b>                      | <b>396</b>        |
| <b>Sum til fordeling drift</b>                           | <b>-1 510 122</b> | <b>-1 474 505</b>     | <b>40 617</b>         | <b>2,8 %</b>       | <b>-1 463 155</b>               | <b>-1 425 767</b> |
| Driftskostn. ført på områder utenfor<br>skjema 1b        | 65                | 180                   |                       |                    | 180                             | 201               |
| <b>Fordelt på enhetene iflg skjema 1B</b>                | <b>1 457 878</b>  | <b>1 474 325</b>      | <b>16 447</b>         | <b>1,1 %</b>       | <b>1 462 975</b>                | <b>1 389 205</b>  |
| <b>Regnskapsmessig<br/>mer+/mindreforbruk-</b>           | <b>-52 179</b>    | <b>0</b>              | <b>57 064</b>         |                    | <b>0</b>                        | <b>-36 361</b>    |

### **Skatt på inntekt og formue og netto inntektsutjevning**

Kommunens skatteinntekter i 2016 utgjorde 795,6 millioner kroner. Dette var 26,4 millioner mer enn regulert budsjettet.

Ulikheter i skatteinntekter pr. innbygger utjevnes delvis gjennom skatteutjevningen. Denne utjevningen skjer løpende gjennom året og kommer med et oppgjør etter årsskiftet. Dette er ment å dekke opp noe av den ulikheten kommunen har hatt i sine skatteinntekter i forhold til landsgjennomsnittet og utgjør en del av rammetilskuddet.

Kommunen mottok i 2016 skatt og netto inntektsutjevning på til sammen 809 millioner kroner.

Skatt i % av landsgjennomsnittet i Ringerike utgjorde omtrent samme andel i 2016 som i 2015 (86,6% mot 85,9 %).

### **Rammetilskudd og skjønnsmidler fra staten**

Ringerike kommune fikk overført 723,7 millioner kroner i samlet rammetilskudd fra staten i 2016. Det er 1,8 millioner kroner høyere enn budsjettet.

Skatteutjevningen utgjorde 68,2 millioner kroner, og det ordinære skjønnstilskuddet 2,5 millioner kroner.

### **Eiendomsskatt**

Kommunen fikk inn 54,2 millioner kroner i eiendomsskatt i 2016. Inntekten fordeles på *Verk og bruk* med 22,7 millioner kroner og *Annen fast eiendom* med 32,5 millioner kroner.

### **Finansinntekter og – utgifter**

Kommunen fikk inn 18,3 millioner kroner i utbytte fra Ringerikskraft i 2016. Det er som budsjettet.

Det er betalt renter og avdrag på gjeld med 79 millioner kroner og av dette utgjør renteutgifter 25,9 millioner kroner. Det er utgiftsført låneavdrag med 53,2 millioner kroner.

Renteutgiftene har i 2016 vært 3,1 millioner kroner lavere enn budsjettet og avdragsutgiftene ble 0,2 millioner kroner høyere enn budsjettet.

Netto finansutgifter ble 51,2 millioner kroner i 2016. Det er 5,2 millioner kroner lavere enn opprinnelig budsjett og skyldes i hovedsak lavere renteutgifter på grunn av lavere rentenivå enn forutsatt i budsjettet, samt senere låneopptak i 2016 enn budsjettet.

### **Overføring til investeringsregnskapet**

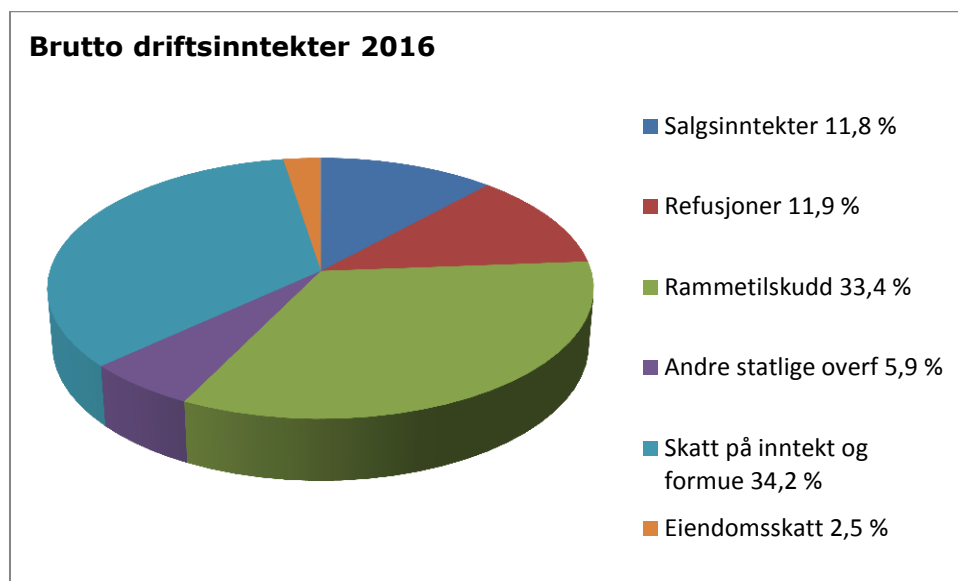
Det er i 2016 overført 1,8 millioner kroner fra drifts- til investeringsregnskapet mot budsjettet 2 millioner kroner.

I tråd med forskrift er 100 prosent av merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer ført i investeringsregnskapet.

Merverdiavgiftskompensasjon på investeringer ble 32 millioner kroner, noe som er 16,47 millioner kroner lavere enn forventet i revidert budsjett 2016.

## Driftsinntekter fordeling

Figuren viser hvordan de totale driftsinntektene fordeler seg på ulike typer inntekter.



Felles skatteinntekter og rammetilskudd fra staten er i utgangspunktet inntekter kommune i liten grad kan påvirke. For 2016 utgjorde disse inntektene 67,6 % av de totale driftsinntektene til kommunen.

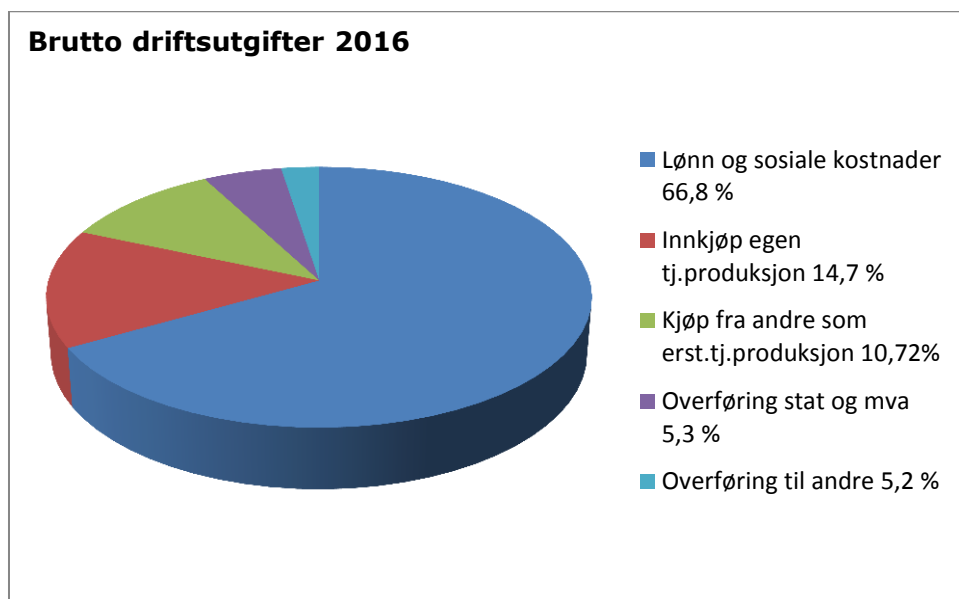
## Driftsinntekter – utvikling

|                                    | 2014             | 2015             | 2016             | endring 15-16  |
|------------------------------------|------------------|------------------|------------------|----------------|
| Salgsinntekter                     | 228 363          | 247 246          | 256 304          | 9 058          |
| Refusjoner                         | 262 373          | 267 148          | 258 578          | -8 570         |
| Rammetilskudd                      | 708 382          | 710 678          | 724 237          | 13 559         |
| Andre statlige overføringer        | 52 181           | 69 236           | 127 231          | 57 995         |
| Skatt på inntekt og formue         | 636 695          | 674 660          | 741 382          | 66 722         |
| Eiendomsskatt                      | 54 466           | 54 079           | 54 234           | 155            |
| Andre direkte og indirekte skatter | 339              | 338              | 339              | 1              |
| Overføringer fra andre             | 4 916            | 1 394            | 5 001            | 3 607          |
| <b>SUM</b>                         | <b>1 947 715</b> | <b>2 024 779</b> | <b>2 167 306</b> | <b>142 527</b> |

De totale driftsinntektene i 2016 var på 2,2 milliarder kroner, en økning på 143 millioner kroner i forhold til 2015. Av økningen utgjør vekst i skatt og rammetilskudd 81 millioner og nedgang i refusjoner på 9 millioner kroner. Samlet vekst av totale inntekter fra 2015 til 2016 var på 7,04 %.

## Driftsutgifter - fordeling

Figuren viser hvordan de totale driftsutgiftene fordeler seg på ulike typer utgifter.



Lønnsutgiftenes andel av kommunens samlede utgifter utgjør 66,8 % i 2016.

## Driftsutgifter - utvikling

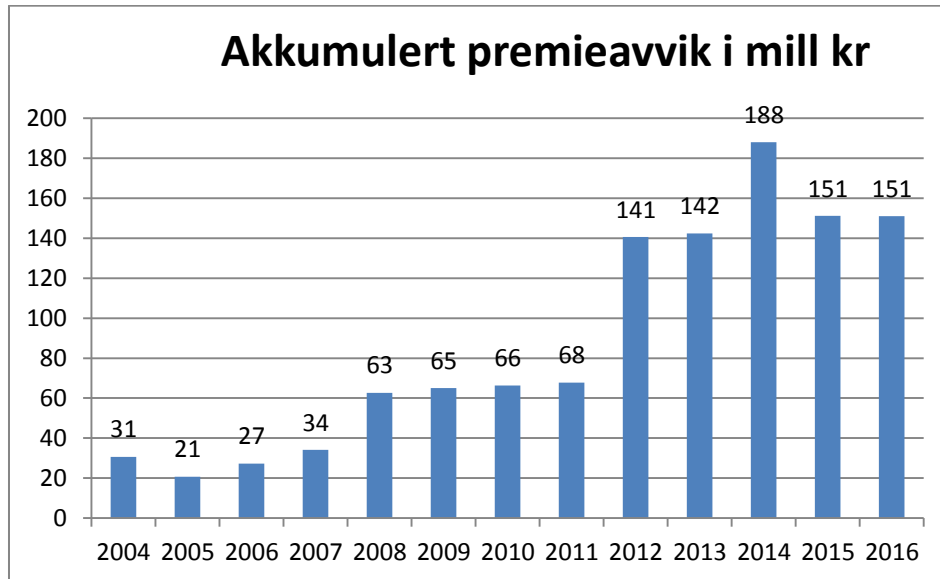
|   | 2014             | 2015             | 2016             | endring 15-16  |
|---|------------------|------------------|------------------|----------------|
| Lønn og oppgjørlige ytelser                     | 989 811          | 995 237          | 1 058 457        | 63 220         |
| Sosiale utg.<br>(arbeidsgiveravgift og pensjon) | 277 793          | 283 545          | 289 693          | 6 148          |
| Innkjøp egen tjenesteproduksjon                 | 253 928          | 290 931          | 338 819          | 47 888         |
| Kjøp fra andre som erstatter egen produksjon    | 211 699          | 203 743          | 216 664          | 12 921         |
| Overføring til stat og mva                      | 79 086           | 99 616           | 106 290          | 6 674          |
| Overføring til andre                            | 96 306           | 50 355           | 51 468           | 1 113          |
| Inntekt av fordelte utgifter                    | -22 660          | -43 626          | -42 429          | 1 197          |
| <b>SUM DRIFTSUTGIFTER eks avskrivninger</b>     | <b>1 885 964</b> | <b>1 879 801</b> | <b>2 018 962</b> | <b>139 161</b> |

Lønn og oppgavepliktig ytelser utgjorde 1058,5 millioner kroner i 2016. Fra 2015 til 2016 utgjør økningen 63 millioner kroner, en vekst på 6,35 %.

Sosiale utgifter utgjorde 289,7 millioner kroner i 2016. Fra 2015 til 2016 utgjør økningen 6,1 millioner kroner, en vekst på 2,2 %.

## Utvikling akkumulert premieavvik

I perioden 2004-2016:



Fra 2003 ble det innført regler for regnskapsføring av premieavvik og amortisering av premieavvik. Premieavvik er differansen mellom den innbetalte premien og regnskapsført netto pensjonskostnad. I perioden 2003 til 2011 ble premieavviket i Ringerike amortisert over 15 år og fra 2012 ble det endret til 10 år. Fra 2014 ble premieavviket i Ringerike amortisert over 7 år. Redusert amortiseringstid (nedbetaling) vil belaste regnskapet med høyere pensjonskostnader i årene framover enn det som har vært hittil.

Som grafen viser ble det en kraftig økning i akkumulert premieavvik i 2012 og en stor økning i 2014. Akkumulert premieavvik er uendret fra 2015 til 2016. Det akkumulerte premieavviket ved utgangen av 2016 var på 151 millioner kroner inkludert arbeidsgiveravgift.

### Særskilte forhold utgifter 2016

I forbindelse med endring i refusjonsforskriften til Helse- og sosialloven, har Ringerike kommune påtatt seg å motta faktura for beboere i tre andre kommuner som bor på Hønen gård, for så å viderefakturere disse kostnadene til kommunene disse beboerne opprinnelig kom fra. Da disse beboerne ikke ønsker å flytte tilbake til sine opprinnelige kommuner, har Ringerike kommune krevd at opprinnelig kommune skulle fortsette å betale for disse beboerne. Høyesterett har avsagt dom i en lignende sak i 2017, og dette medfører at det er stor sannsynlighet for at Ringerike kommune må ettergi det vi har utestående hos disse kommunene. For en av disse kommunene ettergav vi det utestående i regnskapet for 2016, men vi ser at vi må ettergi ytterligere 4,3 millioner kroner i 2017 dersom dommen i Høyesterett skaper rettspresidens for våre saker.



## Driftsregnskap 2016 – rammeområdene

### Regnskapsskjema 1B driftsregnskapet

Tall i 1000 kroner

|                                   | Regnskap<br>2016 | Regulert<br>budsjett<br>2016 | Avvik ift<br>budsjett | Avvik i<br>prosent | Opprinnelig<br>budsjett<br>2016 | Regnskap<br>2015 |
|-----------------------------------|------------------|------------------------------|-----------------------|--------------------|---------------------------------|------------------|
| Folkevalgte og revisjon           | 8 874            | 9 582                        | 708                   | 7,4 %              | 9 405                           | 6 532            |
| Administrasjon og fellestjenester | 103 939          | 101 417                      | -2 522                | -2,5 %             | 96 115                          | 86 791           |
| Barnehage                         | 181 426          | 188 423                      | 6 997                 | 3,7 %              | 181 639                         | 172 046          |
| Grunnskole                        | 284 330          | 282 692                      | -1 637                | -0,6 %             | 255 433                         | 252 821          |
| Spesielle tiltak barn og unge     | 139 170          | 137 007                      | -2 162                | -1,6 %             | 126 044                         | 120 311          |
| Kulturtjenesten                   | 24 322           | 27 415                       | 3 093                 | 11,3 %             | 24 089                          | 23 638           |
| Helse og omsorg                   | 643 831          | 642 904                      | -927                  | -0,1 %             | 614 159                         | 619 107          |
| Samfunn                           | 140 269          | 142 481                      | 2 212                 | 1,6 %              | 121 243                         | 125 041          |
| Avsetninger, overføringer         | -68 283          | -57 597                      | 10 686                | 18,6 %             | 34 848                          | -17 081          |
| <b>Sum tjenesteproduksjon</b>     | <b>1 457 878</b> | <b>1 474 325</b>             | <b>16 447</b>         | <b>1,1 %</b>       | <b>1 462 975</b>                | <b>1 389 205</b> |

Tabellen over viser et samlet positivt avvik mellom regulert budsjett og regnskap innenfor rammeområdene på 16,4 millioner kroner (1,1%). De tjenesteproduserende sektorene (barnehage, grunnskole, spesielle tiltak barn og unge, helse og omsorg og samfunn) har samlet sett ett mindreforbruk i forhold til regulert budsjett på 7,6 mill. kroner.

Dette viser at det er god økonomistyring i tjenesteproduksjonen.

### Utviklingen i netto finansutgifter

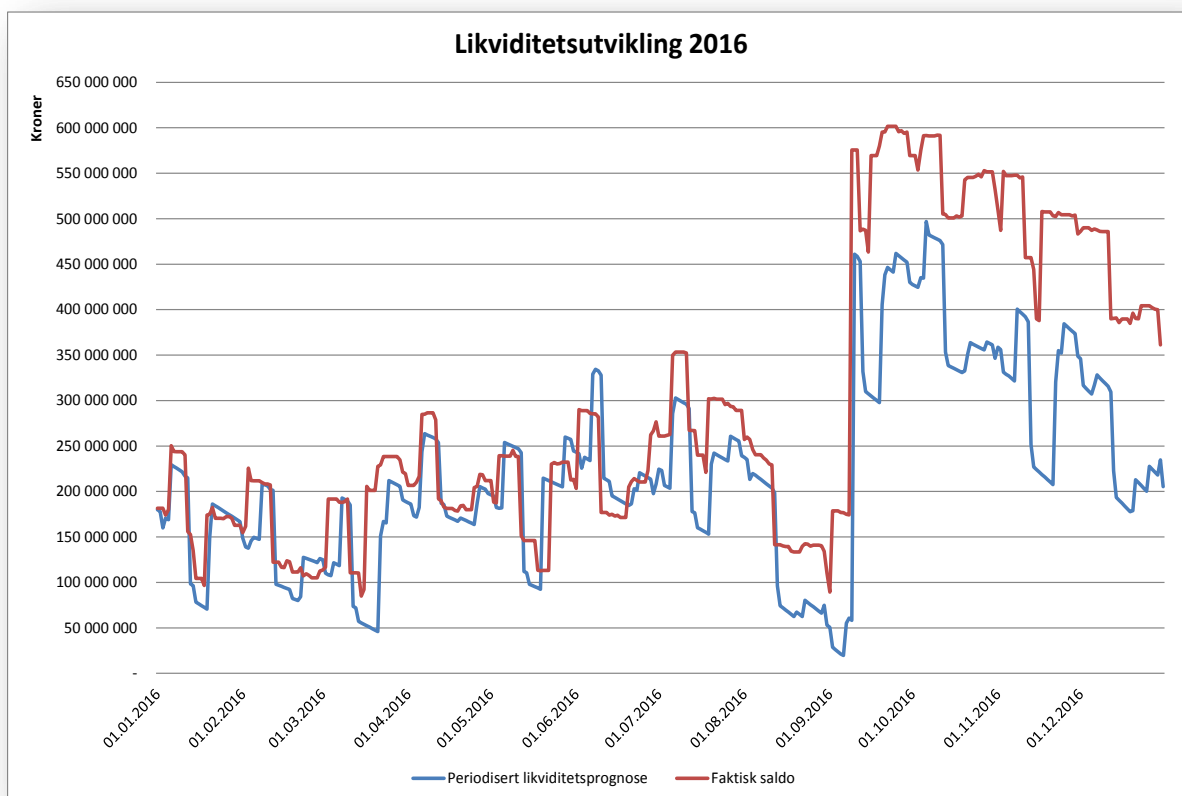
| Mill. kr                     | Regnskap<br>2016 | 3. tertial<br>2016 | 2. tertial<br>2016 | 1. tertial<br>2016 | Regulert<br>budsjett<br>2016 | Regnskap<br>2015 | Regnskap<br>2014 | Regnskap<br>2013 |
|------------------------------|------------------|--------------------|--------------------|--------------------|------------------------------|------------------|------------------|------------------|
| Renteinntekter og utbytte    | -26,5            | -4,7               | -20                | -1,8               | -25,4                        | -28,1            | -32              | -17,5            |
| Gevinst fin. instrumenter    | -5,7             | -5,8               | 0                  | 0,1                | -5                           | -0,6             | -13,9            | 0                |
| <b>Sum finansinntekter</b>   | <b>-32,2</b>     | <b>-10,5</b>       | <b>-20</b>         | <b>-1,7</b>        | <b>-30,4</b>                 | <b>-28,7</b>     | <b>-45,9</b>     | <b>-17,5</b>     |
| Renteutg., provisjoner m.m   | 30,5             | 19,7               | 7,5                | 3,3                | 33,5                         | 31,2             | 30,2             | 31,6             |
| Tap finansielle instrumenter | 0                | 0                  | 0                  | 0                  | 0                            | 0                | 0                | 0                |
| Avdrag på lån                | 53,2             | 20,1               | 14,2               | 18,9               | 53                           | 50,5             | 46,2             | 43,2             |
| <b>Sum finansutgifter</b>    | <b>83,7</b>      | <b>39,8</b>        | <b>21,7</b>        | <b>22,2</b>        | <b>86,5</b>                  | <b>81,7</b>      | <b>76,4</b>      | <b>74,8</b>      |
| <b>Netto finansutgifter</b>  | <b>51,5</b>      | <b>29,3</b>        | <b>1,7</b>         | <b>20,5</b>        | <b>56,1</b>                  | <b>53</b>        | <b>30,5</b>      | <b>57,3</b>      |

Netto finansutgifter i 2016 ble 4,6 millioner kroner lavere enn regulert budsjett. Det skyldes lavere renteutgifter på 3 millioner kroner og høyere renteinntekter på konsernkontoen og gevinst Fossefondet.

### Egenkapital

Kommunens økonomiske handlingsrom er bedret etter tre år med gode netto driftsresultater. Balanseført egenkapital er snudd fra negativ i 2014 til positiv fra 2015 og viser 205,4 millioner kroner ved utgangen av 2016. Kommunen velger å lånefinansiere det meste av sine investeringer siden det fremdeles er begrenset med fondsmidler. Ett unntak er kjøp av Fossveien, hvor egne fondsmidler ble benyttet.

## Utvikling i likviditet



Faktisk likviditetsutvikling er bedre enn forventet, og det skyldes både ekstraordinære skatteinntekter og ubrukte lånemidler.

Årets låneopptak til investeringer ble foretatt i september, og det vises i den grafiske fremstillingen ved at likviditeten går fra 174 millioner kroner til 576 millioner kroner fra den 8. til den 9. september 2016. Faktisk saldo på konsernkonto ved utgangen av året er 363 millioner kroner, en økning på 183 millioner kroner i løpet av året.

Trekkrettigheten ble ikke benyttet i 2016, fordi likviditeten ble bedre enn budsjettert

### Utvikling i gjeldsporteføljen

Tabellen nedenfor gir en oversikt over utviklingen i kommunens gjeldsportefølje i 2016:

| (Beløp i mill. kroner) | Investeringsgjeld | Startlån     | Samlet gjeldsportefølje |
|------------------------|-------------------|--------------|-------------------------|
| <b>Per 31.12.2015</b>  | <b>995,2</b>      | <b>208,3</b> | <b>1 203,5</b>          |
| Årets avdrag           | 53,2              | 8,9          | 62,1                    |
| Ekstraordinære avdrag  | 2,0               | 18,5         | 20,5                    |
| Årets låneopptak       | 405,0             | 35,0         | 440,0                   |
| <b>Per 31.12.2016</b>  | <b>1 345,0</b>    | <b>215,9</b> | <b>1 560,9</b>          |

(Startlån fra Husbanken er lån til videreformidling til kommunens innbyggere.)

Årets låneopptak på 405 millioner kroner til investeringsformål ble tatt opp i september måned, ett lån på 161 millioner kroner til rentable investeringer og ett lån på 244 millioner kroner til ikke-rentable investeringer. Det rentable lånet ble inngått hos KLP Kommunekreditt til flytende rentebetingelser. Det ikke-rentable lånet ble inngått som et fastrentelån i Kommunalbanken med 5 års bindingstid til 1,78 prosent rente. Låneopptakene ble gjennomført i tråd med inngått rammeavtale for kommunale låneopptak.

Lånerammen for 2016 var på inntil 405,7 millioner kroner. Årets låneopptak ble det samme som vedtatt låneramme, slik at det ikke var nødvendig med nytt politisk vedtak i 2016. Det har vært store endringer på prosjektnivå underveis i året, men totalt lånebehov holdt seg på samme nivå. Noen prosjekter var ikke med i opprinnelig budsjett 2016, som f.eks. Nye Hønefoss kirke. Andre har hatt forsinket fremdrift, som f.eks. Ringerike vannverk og vannverk Nes i Ådal. I tillegg ble et par kostnadsdelingsprosjekter på vei fjernet fra investeringsporteføljen før låneopptak.

Ved inngangen til 2016 var ubrukte lånemidler til rentable investeringer 23 millioner kroner. Det var ingen ubrukte lånemidler til ikke-rentable investeringer. Til tross for låneopptak sent på året som baserte seg på investeringsprognosene i 2. tertial, ble det en økning i ubrukte lånemidler ved årets slutt. Ved utgangen av 2016 er ubrukte lånemidler til investeringer økt til 130,2 millioner kroner, fordelt på 64,9 millioner kroner til rentable og 65,3 millioner kroner til ikke-rentable investeringer.

### **Investeringsregnskap 2016**

De fleste byggeprosjektene går over flere år, men det presiseres fra Kommunal- og regionaldepartementet at investeringsbudsjettet er å anse som årsvarehengig på lik linje med driftsregnskapet. I regnskapsmessig forstand skal prosjektene avsluttes årlig. Totalkostnadene for enkelte prosjekter vil være høyere enn det som fremkommer av regnskapet for 2015.

### **Regnskapsskjema 2A - Investeringsregnskapet**

Tall i 1000 kroner

|                                  |                   | Regnskap<br>2016 | Regulert<br>budsjett 2016 | Opprinnelig<br>budsjett 2016 | Regnskap<br>2015 |
|----------------------------------|-------------------|------------------|---------------------------|------------------------------|------------------|
| KOSTRA-ART                       |                   |                  |                           |                              |                  |
| Investeringer anleggsmidler      |                   | 323 653          | 404 732                   | 451 200                      | 215 660          |
| Utlån og forskutteringer         | (520:521)         | 45 805           | 53 000                    | 38 000                       | 14 394           |
| Kjøp av aksjer og andeler        | (529)             | 36 965           | 36 947                    | 13 100                       | 4 794            |
| Avdrag på lån                    | (510:519)         | 29 436           | 9 397                     | 7 700                        | 8 471            |
| Avsetninger                      | (530:539+548:569) | 23 468           | 8 666                     | 500                          | 140 971          |
| <b>Årets finansieringsbehov</b>  |                   | <b>459 327</b>   | <b>512 742</b>            | <b>510 500</b>               | <b>384 289</b>   |
| Bruk av lånemidler               | (910:919)         | 325 130          | 406 427                   | 440 720                      | 214 751          |
| Salg anleggsmidler               | (660:679)+929     | 8 384            | 6 510                     | -                            | 2 201            |
| Tilskudd til investeringer       |                   | -                | -                         | -                            | -                |
| Kompensasjon for merverdiavgift  | (729)             | 32 014           | 48 480                    | 48 480                       | 18 873           |
| Motatte avdr utlån               | (700:789+920:928) | 26 972           | 6 556                     | 4 900                        | 14 785           |
| Andre inntekter                  | (600:659;900:909) | 2 528            | -                         | -                            | 2 346            |
| <b>Sum ekstern finansiering</b>  |                   | <b>395 028</b>   | <b>467 973</b>            | <b>494 100</b>               | <b>252 955</b>   |
| Overført fra driftsregn.         | (970:979)         | 1 827            | 2 000                     | 500                          | 1 004            |
| Bruk av tidligere års udisponert |                   | -                | -                         | -                            | 121 182          |
| Bruk av avsetninger              | (930:969)         | 62 472           | 42 769                    | 15 900                       | 9 147            |
| <b>Sum finansiering</b>          |                   | <b>459 327</b>   | <b>512 742</b>            | <b>510 500</b>               | <b>384 289</b>   |

### **Avvik**

Investeringsstakten i 2016 har vært høyere enn i 2015, men ikke så høy som opprinnelig budsjett for 2016.

Ringerike kommune har nå svært mange investeringsprosjekter, mange av disse hadde i 2016 budsjett på under 5 millioner kroner. Avvik mellom regnskap 2016 og regulert budsjett er på 91 millioner kroner.

### **Ny skole Hønefoss sør:**

Avviket på 16 millioner kroner mellom regnskap og budsjett skyldes at prosjekteringen av skolen er noe utsatt i tid, slik at kostnadene for dette kommer i 2017 istedenfor i 2016. Videre ble den tekniske løsningen for utfylling av tomta enklere enn først antatt.

### **Utvidelse av Monserud rensesanlegg**

Avviket på 18,2 millioner kroner skyldes lavere kostnader i 2016 pga senere oppstart enn planlagt.

### **Ringerike vannverk**

Avviket på 12,8 millioner kroner skyldes lavere kostnader.

### **Energi, inneklima, overvåkning**

Avviket på 2,7 millioner kroner skyldes forsinkelser i gjennomføring fordi anskaffelsesprosessen måtte foretas på nytt.

### **Rehabilitering av veibruer**

Avviket på 7,9 millioner kroner skyldes forsinkelser i gjennomføringen, per mars 2017 er 3 av 7 bruer ferdigstilt.

### **Betryggende kontroll**

Fra høsten 2016 har kommunens innkjøpskoordinator hatt som hovedoppgave å sørge for utarbeidelse av innkjøpsrutiner, og herunder valg av anskaffelsesverktøy. Det arbeides nå med å implementere rutinene og sørge for at også eksisterende innkjøpsavtaler kan gjenfinnes i vårt anskaffelsesverktøy. I løpet av 2016 har andelen fakturaer som er på EHF økt fra ca. 35% til 72%. Fokuset på å få andelen ytterligere opp, er høy.

### **Etikk**

Med utgangspunkt i kommunestyrets vedtak i desember 2014, har en arbeidsgruppe bestående av representanter for de folkevalgte, tillitsvalgte og administrativ ledelse, utarbeidet nye etiske retningslinjer for Ringerike kommune. Disse skal gjelde for ansatte og folkevalgte.

Det etiske retningslinjene har i 2017 vært behandlet i alle kommunes politiske råd og utvalg, samt formannskap og kommunestyre.

Retningslinjene vil bli implementert i organisasjonen i 2017. Kommunens ledere har gjennom lederskolen fått innføring og trening i verktøy for etisk refleksjon, som vil bli benyttet i denne implementeringen.

De folkevalgte vil ha workshops med tema etiske retningslinjer i 2017.

Åpenhet er viktig i arbeidet med etikk. Alle ansatte og folkevalgte i kommunen er derfor oppfordret til å registrere sine verv og økonomiske interesser i [www.styrevervregisteret.no](http://www.styrevervregisteret.no)

## **Likestilling**

Kjønnsfordelingen blant ansatte er tilnærmet lik fordelingen i 2015. Ringerike kommune er fremdeles en kvinnedominert organisasjon med om lag 78 % kvinner og om lag 22 % menn blant de ansatte. Det er fortsatt til dels et stort underskudd av menn i helse og omsorg og i barnehager.

| <b>Kjønnsfordeling</b>              | <b>31.12.16</b> | <b>31.12.15</b> | <b>31.12.14</b> | <b>31.12.13</b> |
|-------------------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|
| Antall årsverk                      | 1763            | 1715            | 1751            | 1854            |
| Antall ansatte                      | 2380            | 2232            | 2245            | 2254            |
| Antall kvinner                      | 1847            | 1787            | 1811            | 1832            |
| Prosentvis andel kvinner            | 78 %            | 80 %            | 81 %            | 81 %            |
| Antall menn                         | 533             | 445             | 435             | 422             |
| Prosentvis andel menn               | 22 %            | 20 %            | 19 %            | 19 %            |
| Antall kvinner i høyere stillinger  | 6               | 5               | 10              | 7               |
| %-andel kvinner i høyere stillinger | 67 %            | 62 %            | 62 %            | 54 %            |
| Antall menn i høyere stillinger     | 3               | 3               | 6               | 6               |
| %-andel menn i høyere stillinger    | 33 %            | 38 %            | 38 %            | 46 %            |

Ringerike kommune har som grunnholdning at vi skal fremme likestilling og hindre forskjellsbehandling i forhold til likestillings-, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. Ett eksempel på dette, var temaet på «Vårkonferansen» for 2016 som var «Mangfold», og hvor det ble vist eksempler på hvordan kommunen i praksis arbeider innenfor dette området. Ett annet eksempel på dette, er at alle ledig stillingsannonser inneholder følgende oppfordring: - Vi ønsker mangfold og oppfordrer kvalifiserte kandidater til å søke uavhengig av alder, kjønn, etnisitet og funksjonsnedsettelse.

I barnehagesektoren er det etablert ett MIB-nettverk for å beholde og øke rekrutteringen av menn i barnehagene.

Ringerike kommune utarbeidet i oktober 2015 «Strategi for integrering av universell utforming i planleggingen i Ringerike kommune». I 2016 har det vært gjennomført ledersamling med Universell utforming som tema.

Hønefoss, 31. mars 2017

Tore Isaksen  
Rådmann